



Jurij Žerovec

POLITIČNA, INSTITUCIONALNA, GOSPODARSKA IN HUMANITARNA KRIZA V VENEZUELI SE ZAOSTRUJE

Uvod

V Venezueli se nadaljuje in pogloblja kriza, ki se je začela leta 2014. Prebivalstvo se sooča z akutnim pomanjkanjem osnovnih življenjskih artiklov, hrane, zdravil in medicinskih pripomočkov. Kriminal narašča iz meseca v mesec, organi oblasti pa so vse bolj avtoritarni in nervozni. Venezuela je zašla v tako resne gospodarske težave zaradi dolgoletne zgrešene ekonomske politike vlade. Privrženci predsednika Madura pa vidijo glavni vir težav v radikalnem padanju cen nafte in v ravnanju "skorumpiranih poslovnih elit", kar je deloma celo res. Pri skorumpiranih poslovnih elitah mislijo na mala in srednja privatna podjetja, katerih lastniki so podporniki opozicije.

Na splošnih volitvah decembra 2015 je zmagala koalicija opozicijskih strank "Okrogla miza demokratične enotnosti" (MUD), po skoraj dvajsetih letih in s tem dobila večino v parlamentu. Vendar je predsednik Maduro sprejel ukrepe za konsolidacijo svoje oblasti, med drugim z odvzemom določenih pristojnosti nacionalni skupščini. Maduro obvladuje Vrhovno sodišče in druge nacionalne ustanove z izjemo parlamenta, kjer ima opozicijska koalicija 3/5 večino.

Hugo Chavez, nekdanji armadni oficir, je leta 1998 uspel zmagati na predsedniških volitvah z obljubami o zmanjšanju revščine in bolj pravični družbi. Ostro je napadal široko razširjeno korupcijo vladajoče elite in obljubil, da bo naftno bogastvo Venezuele uporabil za zmanjšanje



revščine in neenakopravnosti. Med svojim vodenjem države vse do njegove smrti leta 2013, je nacionaliziral na milijone hektarov zemlje in na stotine zasebnih podjetij in firm v tuji lasti.

Chavez je s svojo socialistično in protiimperialistično politiko želel povezati latinskoameriške države v blok proti Združenim državam Amerike. Tako je bila Venezuela vodilna v ALBI (Alianza Bolivariana para los Pueblos de Nuestra América), ki je združevala 11 latinskoameriških in karibskih držav z levo usmerjenimi vladami. Poleg tega je Chavez ustanovil tkim. Zavezništvo Petrocaribe, v okviru katerega je Venezuela tem državam prodajala nafto po diskontnih cenah. Po prevzemu funkcije predsednika je Chavez uspel povečati pristojnosti predsedniške funkcije. Leta 2004 je Chavez de facto prevzel nadzor nad Vrhovnim sodiščem, ko je povečal število sodnikov in imenoval 12 novih sodnikov. Leta 2009 so na referendumu izglasovali odpravo omejitve mandata predsednika države.

Chavez je bil priljubljen med revnim prebivalstvom ves čas svojega vladanja zahvaljujoč zagotavljanju socialnih pomoči (subvencionirani prehrabneni artikli in najemnine), zdravstva in izobraževalnih programov. Stopnja revščine v Venezueli je s 50 % leta 1998 padla na 30% leta 2012, to je proti koncu njegove vladavine.

Odvisnost od nafte je spravila državo na kolena

Venezuela ima največje znane zaloge nafte na svetu. Nafta in naftni proizvodi predstavljajo kar 95% prihodka od izvoza, kar govori o njeni ranljivosti in odvisnosti od nafte. Z denarjem od izvožene nafte venezuelska vlada dobi trdo valuto, ki se potem porazdeli domačim podjetjem po zapletenem menjalnem sistemu.

Predsednik Maduro je podedoval in prevzel gospodarsko politiko predsednika Chaveza, ki je nacionaliziral naftno industrijo (državna naftna družba PDVSA), banke, telekomunikacijska podjetja, železarne in druge vitalne panoge gospodarstva.



Državna naftna družba PDVSA v celoti nadzoruje proizvodnjo in izvoz nafte in njenih proizvodov. PDVSA deluje na podlagi zvez, poznanstev in nepotizma; premalo vlaga v obnovo infrastrukture in posluje netransparentno.

Cene nafte so padle s 111 US dolarjev za sodček (2014) na 27 US dolarjev leta 2016 – to je že tako šibko gospodarstvo spravilo na kolena. Leta 2016 se je BDP zmanjšal za okoli 18 %, inflacija pa se je povzpela do rekordnih 800 odstotkov. V začetku leta 2017 je imela Venezuela 150 milijard US dolarjev tujega dolga in samo 10 mlrd USD deviznih rezerv, kar pomeni stanje zelo blizu bankrotu države.

Nadzorovane cene in pomanjkanje artiklov

Gospodarska kriza v Venezueli se manifestira v rekordni inflaciji, pomanjkanju prehrabnenih artiklov in osnovnih potrebščin kot sta papir in milo. Razloge za tako stanje je iskati v državni politiki stroge kontrole cen, katere namen je bil, da bi bili ti artikli dostopni tudi revnejšim slojem. Mnogi proizvajalci so zmanjšali proizvodnjo, ker se jim zaradi prenizkih cen ni splačala. Drug ukrep, ki je povečal ekonomske probleme, je stroga kontrola poslovanja s trdo valuto, ki jo je uvedel Chavez z namenom, da bi preprečil beg kapitala. S prodajo US dolarjev po različnih tečajih je vlada de facto ustvarila črni trg. Primer: podjetje, ki ima pravico kupovati dolarje po poceni preferencialnem tečaju z namenom, da kupuje prioriteto blago (kot npr. hrano ali zdravila) namesto tega proda te dolarje na črnem trgu po veliko višji ceni in tako kuje profit. Julija je bil uradni menjalni tečaj 10 bolivarjev za en dolar, na črnem trgu pa 8.000 – 15.000 bolivarjev za en dolar !?

Uvoz je leta 2016 padel na 18 milijard US dolarjev medtem ko je leta 2012 znašal še več kot 60 mlrd USD. Uvoženo blago je za Venezuelo postajalo vse bolj drago. Običajni državljani so prisiljeni čakati dolge ure v vrsti na subvencionirane osnovne artikle ali pa plačati astronomsko ceno pri prekupčevalcih na črnem trgu.



Po oceni Transparency International je Venezuela pa indeksu korupcije na 166. mestu od 176 ocenjenih držav.

Humanitarna kriza

Po podatkih Združenja farmacevtskih podjetij je leta 2016 primanjkovalo 85% osnovnih zdravil in medicinskih pripomočkov – ali pa jih je bilo zelo težko dobiti. Bolnišnicam že dolgo primanjkuje antibiotikov, gaze in mila. Po vladnih podatkih se je umrljivost dojenčkov v letu 2016 v primerjavi z 2014 povečala za 30%, umrljivost mater pa za 65%. Davica in malarija, ki so ju bili v Venezueli že popolnoma odpravili, sta se v zadnjem času spet pojavili. Več kot 85% prebivalstva nima sredstev, da si kupi dovolj potrebne hrane. Kljub takim razmeram je Madurova vlada vehementno zanikala resnost situacije in je blokirala prizadevanja opozicije, da država zaprosi za mednarodno humanitarno pomoč.

Revščina povečuje tudi že sicer visoko stopnjo nasilja in kriminala. Po podatkih venezuelske NVO Violence Observatory je leta 2016 je Venezuela dosegla svoj rekord po številu umorov: 28.470 ali približno 92 umorov na 100.000 prebivalcev. Za primerjavo: ZDA imajo 5 umorov na 100.000 prebivalcev.

Humanitarna kriza je tako velika, da je segla preko meja Venezuele: na tisoče ljudi je šlo v sosednjo Brazilijo, Kolumbijo in drugam. Nekateri po dnevnih nakupih najbolj nujnih artiklov, drugi pa so odšli in se vsaj zaenkrat ne nameravajo vrniti v domovino.

Kolumbijska vlada je nedavno začela izdajati posebne dovolilnice za začasno prebivanje, ki omogočajo Venezuelcem, da vstopijo in ostanejo v državi zakonito do dveh let. Za te dovolilnice je velik naval. Kolumbijska nacionalna agencija za migracije ocenjuje, da je v Kolumbijo doslej



prišlo več kot 300.000 Venezuelcev od tega okoli 200.000 nedokumentiranih. Nekoliko manjše je število državljanov Venezuele, ki so odšli v sosednjo Brazilijo.

Po podatkih Urada visokega komisarja OZN za begunce (UNHCR) je v letošnjem letu doslej za azil po svetu zaprosilo okoli 50.000 Venezuelcev, lani v istem obdobju pa polovica manj.

Razklanost političnega prostora in politično vrenje

Opozicija je s koalicijo opozicijskih strank "Okrogla miza demokratične enotnosti" (MUD) decembra 2015 zmagala na splošnih volitvah. Vendar pa je predsednik Maduro storil vse, da bi omejil moč in pristojnosti narodne skupščine, kjer ima opozicija večino. Tako je npr. septembra 2016 je Državna volilna komisija, lojalna Maduru, blokirala začetek postopka za odpoklic predsednika države, kar je sprožilo ostre proteste. Maduro je izrazil trdno odločenost, da ostane na funkciji do konca mandata 2019. Mesec kasneje je Vrhovno sodišče narodni skupščini odvzelo pristojnost nadzora nad gospodarskimi ukrepi in razveljavilo zakon, po katerem bi bilo izpuščenih 80 političnih zapornikov, med njimi več voditeljev opozicije.

Marca letos je Vrhovno sodišče samovoljno odvzelo zakonodajna pooblastila nacionalni skupščini. Vrhovno sodišče je svojo odredbo zaradi ostrih protestov doma in iz tujine po par dnevih preklicalo, vendar še vedno skupščini dejansko preprečuje sprejemanje zakonov.

V začetku maja je Maduro začel postopek za formiranje tkim. "ustavodajne skupščine", katere glavna naloga bo pripraviti novo ustavo. Člane te "ustavodajne skupščine" so izvolili občinski sveti in družbene organizacije, večinoma lojalne predsedniku. Namen nove ustave je spremeniti državni aparat, ustvariti nov pravni red, ki bo omogočal bolj avtoritaren pristop pri izvajanju politike. Napoved in priprave za izvolitev skupščine so sprožile nemir in proteste med opozicijo,



pa tudi med delom privržencev vlade oziroma chavizma, ki spremembi ustave nasprotujejo. Jasno je, da je z izvolitvijo članov ustavodajne skupščine konec s sedanjim parlamentom, v katerem ima opozicija večino. A Maduro tako ali tako že nekaj čas vlada z uredbami in če je treba, se obrne na Vrhovno sodišče, ki lahko razveljavi odločitve skupščine. Opoziciji tako preostajata samo ulica in morebitna zunanja pomoč.

Venezuelska opozicija je 16. julija organizirala "ilegalni" referendum o načrtovanih volitvah v ustavodajno skupščino na improviziranih voliščih, ki se ga je udeležilo 7,2 milijona volilcev. 98% se jih je izreklo proti formiranju ustavodajne skupščine, obenem pa tudi za predčasne predsedniške volitve pred iztekom mandata predsednika Madura v začetku leta 2019. Predsednik narodne skupščine Julio Borges (opozicija) je dejal, da ne želijo, da Venezuela postane druga Kuba. Maduro je referendum označil za neustavnega in se zavzel za široko podporo "ustavodajni skupščini" in za udeležbo na volitvah 30. julija.

Do sedaj je bilo v Venezueli na demonstracijah in spopadih demonstrantov z varnostnimi silami ubitih že 130 ljudi, v priporu pa je okoli 1000 oseb, med njim veliko študentov. Policisti napadajo tudi novinarje in več tujih poročevalcev je bilo pridržanih, nekatere pa so izgnali. Freedom House je Venezuelo skupaj s Kubo uvrstil med najbolj nedemokratične države v zahodni hemisferi.

Reakcije latinskoameriških držav in mednarodne skupnosti

Politično-gospodarska povezava Mercosur (Južni skupni trg), katerega članice so Argentina, Brazilija, Paragvaj, Urugvaj in Venezuela, je decembra lani Venezueli suspendiral članstvo v asociaciji, ker ni spoštovala njenih pravil.



Marca 2017 je generalni sekretar Organizacije ameriških držav (OAS) Luis Almagro predstavil poročilo o stanju v Venezueli in predlagal suspendiranje Venezuele iz OAS. Na to se je Venezuela ostro odzvala in napovedala izstop iz organizacije. Junija letos je več članic OAS, vključno z ZDA, predlagalo resolucijo, v kateri pozivajo vlado k prenehanju nasilja in spoštovanju človekovih pravic, vendar ni bilo potrebne večine za sprejetje resolucije.

Politika predsednika Trumpa do Venezuele do nedavnega ni bila dosti drugačna kot je bila politika predsednika Obame. Trumpova administracija je letos uvedla že več sankcij proti venezuelskim funkcionarjem. Kljub konfliktnim odnosom med državama pa ostajajo ZDA največji trgovinski partner Venezuele, med drugim tja izvažajo največ nafte (780.000 sodčkov na dan), ki se potem predeluje v rafinerijah v ZDA. Proizvodnja nafte se je od lani z 2,6 mio sodčkov drastično zmanjšala in znaša 1,9 mio sodčkov dnevno.

Kitajska je od 2001 dala Venezueli za več kot 60 milijard US dolarjev posojil in je njena največja kreditorica. Skupni zunanji dolg pa znaša 150 milijard US dolarjev. Venezuela vzdržuje tudi dobre odnose z Rusijo. Pred padcem cen nafte 2014 naftno krizo je kazalo, da bo Venezuela postala največja uvoznica ruske vojaške opreme. Kljub težavni aktualni situaciji Rusija podpira Madurovo vlado.

V regiji ima za sedaj Madurov režim podporo držav članic "Zavezništva za ljudstva naše Amerike" (ALBA), med katerimi so Kuba, Bolivija, Ekvador, Nikaragva in še nekaj karibskih mini otoških držav.

Volitve v novo "ustavodajni skupščino" 30. julija in odzivi

Vlada je od petka, 28. julija do torka, 1. avgusta prepovedala vsa zborovanja in proteste, da ne bi "motili ali prizadeli" volitev v novo ustavodajno skupščino.



Opozicija je splošno stavko kljub prepovedi temu izvedla in na protestnih demonstracijah je prišlo do nasilja in smrtnih žrtev.

Ker vlada Nicolasa Madura ni odstopila od načrta formiranja ustavodajne skupščine, je ameriška administracija uvedla sankcije proti 13 visokim venezuelskim funkcionarjem, vključno proti ministru za notranje zadeve Nestorju Reverolu. Predsednik Maduro se je odzval in označil ZDA za imperialistično državo, ki želijo zavladati svetu ter sankcije označil za "nezakonite in brez primere".

V nedeljo 30. julija 2017 so potekale volitve v ustavodajno skupščino, ki so jih spremljali nasilni protesti, v katerih je 12 ljudi izgubilo življenje. Volilna udeležba na volitvah je po vladnih podatkih znašala slabih 42 odstotkov, medtem ko opozicija trdi, da je dosegla le 12 odstotkov.

Ustavodajna skupščina je bila sklicana na osnovi pravil, ki so bila pisana na kožo vlade oz. Združene socialistične stranke Venezuele (PSUV). Pravila namreč več izvoljivih mest v ustavodajno skupščino namenja podeželskim provincam, kjer ima chavizem večjo podporo kot v večjih urbanih središčih. Prav tako svojih kandidatov niso mogle predstaviti politične stranke. Opozicija v znak protesta ni predstavila svojih kandidatov.

Vse bolj opazna je neenotnost in razdeljenost vladne oz. režimske strani, pri čemer naj en del vladnih predstavnikov ne bi imel interesa za dosego kakršnegakoli dogovora z opozicijo. Cilj ustavodajne skupščine je priprava osnutka nove venezuelske ustave s čimer bo prenehala veljati ustava iz leta 1999. Ustavodajno skupščino sestavlja 545 poslancev, ki so vsi podporniki chavizma oz. vlade. Osem poslancev je predstavnikov avtohtonih ljudstev, 364 poslancev je teritorialnih predstavnikov, 173 poslancev pa je sektorskih predstavnikov oz. predstavnikov različnih stanov.



Po izvedbi volitev so se dogodki na domačem kot tudi na mednarodnem prizorišču začeli odvijati z bliskovito naglico. Brazilska vlada je v posebni izjavi je izrazila razočaranje, da Venezuela ni odpovedala volitev v ustavodajno skupščino in opozorila, da Venezuela že ima legitimno izvoljeno nacionalno skupščino s čimer ustavodajna skupščina oblikuje paralelni ustavni red. Izrazila je močno zaskrbljenost nad izbruhom nasilja in obsodila uporabo nasilja s strani varnostnih organov.

Odzvale so se tudi druge države regije: Kolumbija, Argentina, Panama, Mehika in Peru, ki ne priznavajo volitev v ustavodajno skupščino.

Bolivjski predsednik Evo Morales je volitve v ustavodajno skupščino predstavil kot demokratičen proces in napovedal njegovo zmago, ne glede na poskus bojkotiranja opozicije in imperialistov. Nekoliko bolj umirjeno je ekvadorska vlada sporočila, da podpira vsak proces dialoga, katerega cilj je vzpostavitev miru in sprave v bratski državi.

ZDA so dan po spornih volitvah uvedle sankcije proti predsedniku Venezuele Nicolasu Maduru - zamrznili so morebitno Madurovo premoženje v ZDA, ameriškim državljanom pa prepovedali poslovanje z njim. Ob tem je ameriški finančni minister Steven Mnuchin izjavil, da so "...nezakonite volitve dokaz, da je Maduro diktator, ki ne upošteva volje venezuelskega ljudstva." 9. avgusta so ZDA uvedle nove sankcije proti osmim venezuelskim režimskim politikom. Med njimi je tudi brat nekdanjega predsednika Huga Chaveza.

Pripadniki venezuelske tajne službe SEBIN so dan po volitvah v zapor ponovno odpeljali dva vodilna politika venezuelske opozicije Leopolda Lópeza in nekdanjega župana Caracasa Antonia Ledezmo, ki sta bila v hišnem priporu.



Ledezma in López sta bila med ključnimi osebnostmi v množičnih protestih, ki so leta 2014 zajeli Venezuelo in so jih vodili študenti. Oblasti so pojasnile, da sta bila aretirana zaradi suma, da imata namen pobegniti in ker da sta dajala tudi politične izjave.

Visoki komisar Združenih narodov za človekove pravice Zeid Ra'ad al-Hussein je izrazil globoko zaskrbljenost nad ponovno aretacijo López in Ledezme.

Z aretacijo dveh vidnih predstavnikov venezuelske opozicije je režim želel pokazati moč in zastrašiti ter demoralizirati opozicijo, saj pričakujejo nadaljevanje protestov in zborovanj opozicije. PR Maduro z represivnimi ukrepi še naprej širi negotovost, strah in odvrča pozornost od katastrofalnega stanja.

Aretacije voditeljev opozicije je ostro obsodila večina držav Latinske Amerike, EU, ZDA in veliko drugih. Predsedniku Maduru pa na drugi strani še naprej stojijo ob strani tradicionalne zaveznice v regiji kot so Bolivija, Kuba, Ekvador, Salvador, Nikaragva ter nekatere karibske otoške države.

Članice Mercosurja za nedoločen čas suspendirale članstvo Venezuele

Kot je znano, je v okviru trgovinske povezave Mercosur (Skupni kužni trg) dalj časa tekla razprava o možnih dodatnih sankcijah proti Venezueli. Sodu je izbila dno izvedba volitev v "ustavodajno skupščino", ki jih lahko razlagamo kot državni udar.

Ministri za zunanje zadeve ustanovnih držav članic Mercosurja (Argentina, Brazilija, Paragvaj in Urugvaj) so se 5. avgusta 2017 sestali na izrednem zasedanju v São Paulu, na katerem so bile glavna tema aktualne razmere v Venezueli, ki so jo decembra lani začasno



suspendirali iz Mercosura. Ministri so soglasno odločili, da suspendirajo članstvo Venezuele za nedoločen čas zaradi hudih kršitev demokratičnih načel. Sankcija je bila izrečena na podlagi določb t.i. Protokola iz Ushuaia, ki govori o polnem delovanju demokratičnih institucij kot nepogrešljivem pogoju za razvoj procesa integracije med državami članicami.

V deklaraciji so ministri med zahtevami za preklic demokratične klavzule med drugim izpostavili izpustitev vseh političnih zapornikov, obnovo pristojnosti zakonodajne oblasti, nadaljevanje volilnega koledarja, spoštovanje človekovih pravic, delovanje pravnega reda in demokracije ter preklic delovanja "ustavodajne skupščine."

Ko bo Caracas ponovno vzpostavil demokratične institucije in obnovil demokratični red v državi, se bodo članice odločale o ponovnem članstvu Venezuele v Mercosurju. Ukrep ne bo vplival in dvostranske trgovinske sporazume, ki jih ima država sklenjene s članicami bloka. Ministri so soglasno sprejeli ukrep z željo, da ne prizadenejo običajnih državljanov Venezuele. Države članice Mercosurja so se zavezale, da si bodo skupaj, s pogajanja za dobrobit in razvoj venezuelskega ljudstva, prizadevale za obnovo demokratičnega reda v Venezueli.

Venezuelska "ustavodajna" skupščina je 4. avgusta po večkratnih preložitvah začela svojo konstitutivno sejo in za predsednico izvolila nekdanjo zunanjo ministrico Delcy Rodriguez, in takoj potem razrešila generalno državno tožilko Luiso Ortega Diaz, ostro kritičarko predsednika Madura. Diazova je začela preiskavo nepravilnosti na volitvah v ustavodajno skupščino. Diazova je sicer kot generalna državna tožilka delala od leta 2008 in je bila dolga leta zvesta oblastem, tabor pa zamenjala marca letos.

V vojaškem oporišču Fuerte Paramacay blizu mesta Valencia je 6. avgusta prišlo do poskusa upora vojske in pozivov k vstaji proti predsedniku države.



Organizatorji so bili bivši častniki venezuelske vojske. Njihov vodja, bivši stotnik Juan Caguaripano je dejal, da gre za legitimen upor skupaj s "pogumnim ljudstvom Venezuele, da bi se borili proti morilskemu tiranu Nicolasu Maduru. Gre za akcijo državljanov in vojske, da bi ponovno vzpostavili demokracijo in ustavni red". Caguaripano je zahteval "takojšnje oblikovanje prehodne vlade in svobodne volitve". Obrambni minister Padrino je dejal, da za napadom stojijo desničarske skupine na Floridi, ki so povezane z venezuelsko opozicijo. Teden dni po napadu so oblasti sporočile, da so prijeli obe kolovodji napada na vojaško oporišče.

Medtem pa je predsednik Maduro v nastopu pred "ustavodajno skupščino" 10. avgusta pozval predsednika ZDA Trumpa na srečanje in pogovor; srečala naj bi se septembra v New Yorku ob robu zasedanja generalne skupščine OZN. Bela hiša je sporočila, da je skušal predsednik Maduro po telefonu govoriti z ameriškim kolegom Donaldom Trumpom. Vendar je slednji pogovor zavrnil, vse dokler Maduro v državi ne obnovi demokracije.

8. avgusta je v perujski prestolnici Lima potekalo izredno srečanje dvanajst zunanjih ministrov držav Latinske Amerike in Kanade, do katerega je prišlo na pobudo Peruja (Argentina, Brazilija, Čile, Kanada, Kolumbija, Kostarika, Gvatemala, Honduras, Mehika, Panama, Paragvaj in Peru). Ministri so v skupni izjavi zapisali, da ne bodo dopuščali državnih udarov in ne priznavajo nedavnih volitev v ustavodajno skupščino v Venezueli, ampak podpirajo delovanje demokratičnega reda in institucij. Urugvaja ni med podpisniki deklaracije iz Lime, kar je odraz velike politične razdvojenosti v Urugvaju glede situacije v Venezueli.

Istega dne so se v znak solidarnosti visoki vladni predstavniki držav članic Bolivarske alternative za Ameriki oz. Zavezništva za ljudstva naše Amerike (ALBA) v Caracasu udeležili izrednega zasedanja Političnega sveta Venezuele. Predsednik Nicolás Maduro se je z omenjenimi državami zavzel za regionalni dialog za stabilizacijo razmer v državi.



Urad ZN za človekove pravice je 8. avgusta v Ženevi predstavil ugotovitve preiskave, ki so jo izvedli junija in julija, v kateri so ugotovili "razširjeno in sistematično uporabo prekomernega nasilja in samovoljnih priporov protestnikov v Venezueli".

Iz pričevanj žrtev izhaja, da so varnostne sile sistematično uporabljale nesorazmerno nasilje za ustrahovanje in za to, da bi protestnikom preprečili zbiranje, shode in dostop do javnih institucij, da bi vložili peticije.

Potem ko se venezuelska vlada ni odzvala na prošnje, da bi preiskovalcem ZN odobrili obisk v državi, se je visoki komisar ZN za človekove pravice Zeid al Husein odločil uvesti preiskavo na daljavo. Preiskovalci so opravili 135 intervjujev z žrtvami in njihovimi družinami.

"Več tisoč ljudi je bilo samovoljno priprtih, veliko jih je bilo podvrženih neprimerni obravnavi in nasilju, več sto so jih privedli pred vojaško sodišče namesto civilno," je povedal visoki komisar OZN.

Sodeč po prvih izsledkih raziskave so za smrt 46 protestnikov odgovorne varnostne sile, provladne oborožene sile pa za smrt 27 ljudi. Na protestnih je bilo ranjenih skoraj 2000 ljudi, več kot 5000 pa pridržanih, okoli 1000 oseb je še vedno v priporu.

Po drugi strani pa je na zasedanju Sveta za človekove pravice v Ženevi Venezuela prejela podporo 57 držav, ki so v znak solidarnosti in proti vmešavanju v notranje zadeve podpisale skupno deklaracijo o podpori Venezueli. Med podpisnicami deklaracije so Rusija, Kitajska, Južna Afrika, Iran, Egipt, Jordanija, Kuvajt, ZAE, Belorusija ter prej naštete države ALBA in druge afriške in azijske države.



Vsa ta srečanja in deklaracije v Sao Paulu, Caracasu, Limi in Ženevi jasno pričajo, da so države Latinske Amerike in Karibov ter širša mednarodna skupnost globoko razdeljene glede stališč do venezuelske krize.

Po tem, ko je ameriški predsednik Donald Trump 11.8. izjavil, da so ZDA zaradi diktature in množičnega kršenja človekovih pravic pripravljene tudi na možnost vojaškega posredovanja v Venezueli, se je v imenu držav članic Mercosurja s komunikejem odzvalo brazilsko MZZ, ki pravi, da članice Mercosurja zavračajo nasilje in uporabo vojaške sile za razreševanje politične in gospodarske krize v sosednji državi. Zadnji ukrepi vlade predsednika Madura in ustavodajne skupščine so še zmanjšali prostor za dialog in pogajanja. Države Mercosurja zato menijo, da sta edina uspešna instrumenta za spodbujanje demokracije v Venezueli dialog in diplomacija. Države članice Mercosurja bodo še naprej vztrajale, da Venezuela, v skladu s svojimi obveznostmi na svoboden in suveren način zagotovi povrnitev demokracije ter si prizadeva za normalno sobivanje s svojimi sosedi v regiji.

Podpredsednik ZDA Mike Pence je v okviru latinskoameriške turneje obiskal Peru, Argentino, Kolumbijo in Čile. Velik poudarek je bil na situaciji v Venezueli in možnih rešitvah krize. Na srečanju s kolumbijskim predsednikom Santosom 13.8. je Pence poudaril, da ZDA ne mislijo križem rok gledati, kako trpi venezuelski narod in razpada država. Ameriški podpredsednik je poudaril, da je treba venezuelsko krizo rešiti v tesnem sodelovanju z zavezniki v Latinski Ameriki in na miren način. Tako je nekoliko umiril razburjenost in strasti po tem, ko je predsednik Trump dva dni prej dejal, da so na mizi vse opcije in da ne izključuje morebitnega ameriškega vojaškega posredovanja v Venezueli. Kolumbijski predsednik Santos se je izrekel proti morebitnemu vojaškemu posredovanju.



Proti nasilju in tujemu vojaškemu posredovanju se je izrekla tudi venezuelska opozicija.

Poslanci sporne "ustavodajne" skupščine so 18.8. glasovali za in si prilastili parlamentarna pooblastila nacionalne skupščine, ki jo vodi opozicija. Predsednik Maduro še vedno trmasto zatrjuje, da bo nova ustavodajna skupščina končala politične nemire ter zagotovila spravo in mir v državi.

Poslanci nacionalne skupščine so izpostavili, da mednarodna skupnost in državljani Venezuele ne bodo priznali novih pooblastil ustavodajne skupščine. Generalni sekretar OAS Luis Almagro je razpustitev demokratično izvoljenega parlamenta označil za nelegitimno. Enako so se odzvale tudi države članice Mercosurja. V izjavi so zapisale, da ne priznavajo nelegitimno izvoljene ustavodajne skupščine in njenih odločitev, ker je bila ustanovljena v nasprotju z venezuelskim ustavnim redom.

Podobno izjavo je podpisalo tudi dvanajst držav t.i. Skupine iz Lime. Ponovno so izrazile podporo venezuelski nacionalni skupščini in potrdile sprejeto odločitev o okrepitvi posvetovanj o izvajanju Medameriške demokratične listine.

Medtem je v Kolumbijo s svojim možem prebegnila odstavljena generalna državna tožilka Luisa Ortega Diaz. Ortega Diaz, ki je bila v preteklosti tesna zaveznica in podpornica predsednika Madura in je v zadnjih mesecih postala ostra kritičarka vlade, je povedala, da se boji za svoje življenje. Po prebegu je predsednik Maduro je zahteval izdajo mednarodnega zapornega naloga za bivšo državno tožilko in za njenega moža, ki naj bi zagrešila resna kazniva dejanja. Tožilka in njen soproj sta zaničevala vsako krivdo in pravila, da so obtožbe politično motivirane.

Zaključek



Kljub temu, da predsednik Maduro ponavlja, da bo prav nova "ustavodajna" skupščina ustavila nemire, spravila sprte strani ter zagotovila mir in varnost v državi, so učinki ravno nasprotni. Nadaljuje se nasilje, država drsi v vse hujšo krizo in je na poti v pravo diktaturo.

Po konstituiranju sporne "ustavodajne skupščine" so se okrepile kritike držav in mednarodne skupnosti na rovaš režima predsednika Madura. Dejstva, da se Venezuela vedno bolj oddaljuje od demokratičnih standardov, Maduro niti ne skuša spodbijati. Vendar pa vehementno reagira na kritike iz tujine in trdi, da skuša opozicija s pomočjo "imperialistov" zrušiti vlado. V tej situaciji za reševanje globoke krize v državi ne bi bilo dobro, če mednarodna skupnost Venezuelo izolira oz. osami. Venezuela je pomembna država v Latinski Ameriki in zato bi poglobljanje nestabilnosti imelo nepredvidljive posledice tudi za njene sosede, predvsem na potekajoči mirovni proces v sosednji Kolumbiji.

Venezuela se vztrajno pomika h katastrofi, diktaturi in lahko zdrsi v državljansko vojno. Sedaj je skrajni čas, da vlada prevzame pobudo za dialog z opozicijo, da skupaj najdeta pot in v dobro vseh dosežeta spravo venezuelskega naroda, dokler ne bo prepozno. Logično mora svoj del odgovornosti prevzeti tudi opozicija.

Pri reševanju krize v Venezueli bosta imeli pomembno vlogo Kuba in Združene države Amerike. Kuba ima velik vpliv na varnostni aparat v Venezueli in na predsednika Madura. ZDA pa so slejkoprej pomembna trgovinska partnerica Venezuele (ki se boji sankcij na gospodarskem področju) in še vedno politična velesila.